

Metafyzika jako „věda“?

Už to, že se Kant pokoušel uvažovat o metafyzice jakožto vědě (a že se dokonce rozhodl napsat „prolegomena ke každé příští metafyzice, jež se bude moci stát vědou“), svědčí nejen o tom, že (ostatně v duchu doby) přeceňoval vědu a vědeckost, ale také o tom, že „metafyziku“ chápal jako jeden z filosofických oborů, jako odbornost, jako speciální zaměření (jímž se – nota bene ! – nemusí nutně zabývat každý: „není zrovna nutné, aby každý studoval metafyziku“, 7024, s. 31; nebo 6062, s. 50). Zajisté; ale stejně tak platí, není zrovna nutné, aby každý, kdo metafyziku studuje (a chce studovat), musel usilovat o její „vědeckost“ resp. o tom, aby ji budoval jakožto „vědu“. Byla to svého druhu posedlost filosofů, mající kořeny v jistých komplexech, že chtěl metafyziku – nebo dokonce filosofii vůbec – pěstovat tak, aby z ní byla „skutečná věda“. (Viz např. Husserl.) Omyl tu spočívá v nejasnosti, přesněji v nerozlišování vědeckosti od myšlenkové náročnosti, preciznosti, soustavnosti apod. Proti vědě nelze stavět jen nevědeckost, diletování, zkrátka samé nedokonalosti, ale je třeba respektovat, že metafyzika – a vlastně filosofie vůbec, protože metafyzika je jen částí filosofie, jen jedním typem jejího myšlenkového soustředění a zaměření – je nikoli méně, nýbrž víc než kterákoli věda: chce pravdu milovat, řídit se jí – a ne ji vlastnit, „držet“ jako majetek.

(Písek, 130613-1.)